

Міністерство внутрішніх справ України
Харківський національний університет внутрішніх справ

УПРАВЛІННЯ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Підручник

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, доцента В. В. Сокурєнка*

Харків
2017

УДК 351.74(477)(075.8)
ББК 67.9(4УКР)301.163.1я73
У67

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ
(протокол № 10 від 31 жовтня 2017 р.)*

Рецензенти: **Князев С.М** – голова Національної поліції України, кандидат юридичних наук;
Комзюк А.Т. – професор кафедри адміністративного права і процесу факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України;
Сопільник Л.І. – начальник вибухотехнічного управління ГУНП у Львівській області, доктор юридичних наук, доктор технічних наук, професор.

Управління органами Національної поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [О. М. Бандурка, О. І. Безпалова, О.В. Джафарова та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: Стильна типографія, 2017. – 580 с.

У підручнику знайшли своє відображення сучасні теоретичні напрацювання українських і зарубіжних науковців щодо принципів, методів, структури управління органами поліції і самого об'єкта управління, враховані основні концепції та положення сучасного рівня розвитку діяльності органів поліції, сучасний підхід щодо створення цілісної, ефективної і гнучкої системи управління органами поліції, вироблення оптимальної моделі прийняття та реалізації управлінських рішень.

Підручник буде корисним курсантам, слухачам, ад'юнктам, аспірантам, докторантам, викладачам вищих навчальних закладів МВС України зі специфічними умовами навчання, керівному складу органів та підрозділів поліції, практичним працівникам, а також усім, хто цікавиться проблемами правоохоронної та правозахисної діяльності. Основні положення даного підручника можуть бути використані у системі службової підготовки та підвищення кваліфікації працівників поліції.

УДК 351.74(477)(075.8)
ББК
67.9(4УКР)301.163.1я73

ISBN 978-617-7602-03-2

© Колектив авторів, 2017
© Харківський національний університет внутрішніх справ, 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	12
Глава 1. Основи теорії управління	16
1.1. Поняття та зміст управління. Ознаки управління	16
1.2. Система управління	23
1.3. Принципи управління	25
1.4. Функції управління	39
1.5. Методи управління	48
1.6. Управлінські відносини	54
<i>Питання для самоконтролю</i>	61
<i>Тестові завдання</i>	61
Глава 2. Система управління органами поліції України	64
2.1. Правова основа діяльності органів поліції України	64
2.2. Завдання та основні функції органів поліції України	72
2.3. Функціонально-організаційна структура органів поліції України	83
2.4. Суб'єкти управління органами поліції України	92
<i>Питання для самоконтролю</i>	103
<i>Тестові завдання</i>	104
Глава 3. Правове забезпечення управління органами поліції України	111
3.1. Поняття, значення та види правового забезпечення управління органами поліції України	111
3.2. Сутність та значення законодавчого забезпечення управління органами поліції України	120
3.3. Поняття та особливості відомчої адміністративної нормотворчості у процесі управління органами поліції України	129
3.4. Вплив міжнародно-правових актів на процес управління органами поліції України	143
<i>Питання для самоконтролю</i>	155
<i>Тестові завдання</i>	156

Глава 4. Процес управління в органах поліції України	159
4.1. Сутність та стадії процесу управління органами поліції	159
4.2. Прогнозування та планування в органах поліції України	164
4.3. Розробка та прийняття управлінських рішень в органах поліції	169
4.4. Поняття та класифікація управлінських рішень в органах поліції	174
4.5. Документальне оформлення управлінських рішень в органах поліції	178
4.6. Організація виконання управлінських рішень в органах поліції	185
4.7. Контроль та облік в органах поліції України	189
<i>Питання для самоконтролю</i>	195
<i>Тестові завдання</i>	196
 Глава 5. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління в органах поліції	 199
5.1. Сутність та основні принципи інформаційно-аналітичного забезпечення управління в органах поліції	199
5.2. Зміст інформаційно-аналітичного забезпечення управління в органах поліції	206
5.3. Інформаційно-аналітичний процес в органах поліції	211
5.4. Суб'єкти інформаційно-аналітичного забезпечення управління в органах поліції	224
<i>Питання для самоконтролю</i>	235
<i>Тестові завдання</i>	236
 Глава 6. Керівник в органах поліції України	 239
6.1. Поняття та сутність стилю управління	239
6.2. Роль та місце керівника в органах поліції	249
6.3. Функції керівника в процесі управління	256
6.4. Вимоги до керівників органів поліції України	263
6.5. Оцінка особистості керівника органу поліції та результатів його діяльності	269
<i>Питання для самоконтролю</i>	279
<i>Тестові завдання</i>	279

Глава 7. Управління персоналом в органах поліції України	283
7.1. Завдання, принципи та напрями кадрової політики в органах поліції України	283
7.2. Поняття та класифікація персоналу в органах поліції України	295
7.3. Основні положення роботи з персоналом в органах поліції	305
7.4. Мотивація та стимулювання персоналу органів поліції	313
7.5. Психологічне забезпечення роботи з персоналом в органах поліції України	320
<i>Питання для самоконтролю</i>	330
<i>Тестові завдання</i>	331
Глава 8. Управління конфліктами в діяльності органів поліції України	334
8.1. Загальна характеристика конфліктів в діяльності органів поліції	334
8.2. Причини, що зумовлюють конфлікти в діяльності органів поліції	339
8.3. Профілактика конфліктів в діяльності органів поліції	354
8.4. Управління конфліктами як метод їх розв’язання	366
<i>Питання для самоконтролю</i>	376
<i>Тестові завдання</i>	377
Глава 9. Професійна етика поліцейського як невід’ємна умова ефективного управління органами поліції України	380
9.1. Теоретичні основи професійної етики поліцейського	380
9.2. Тактика ділового спілкування поліцейського з органами державної влади та населенням	392
9.3. Професійний обов’язок, дисципліна і законність у діяльності органів поліції	395
9.4. Моральна культура працівників органів поліції	406
<i>Питання для самоконтролю</i>	421
<i>Тестові завдання</i>	422

Глава 10. Управління міжнародною правоохоронною діяльністю органів поліції України	425
10.1. Поняття міжнародної правоохоронної діяльності	425
10.2. Правове регулювання участі органів поліції в міжнародній правоохоронній діяльності. Діяльність Національної поліції України у сфері євроінтеграції	431
10.3. Порядок службових відносин органів поліції з закордонними правоохоронними органами	446
10.4. Міжнародні правоохоронні організації. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол)	453
<i>Питання для самоконтролю</i>	464
<i>Тестові завдання</i>	465
Глава 11. Управління органами поліції України за особливих (екстремальних) умов	467
11.1. Поняття і класифікація особливих (екстремальних) умов	467
11.2. Характеристика управління органами поліції за особливих умов	472
11.3. Управління органами поліції при надзвичайному стані	488
11.4. Взаємодія органів поліції з іншими органами державної влади та місцевого самоврядування за особливих умов	509
11.5. Основні форми взаємодії органів поліції з громадськістю за особливих умов	527
<i>Питання для самоконтролю</i>	532
<i>Тестові завдання</i>	533
Термінологічний словник	537
Список використаних та рекомендованих джерел	547
Додатки	567
Предметний покажчик	577

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Сокурєнко Валерій Васильович - доктор юридичних наук, доцент, ректор Харківського національного університету внутрішніх справ (загальна редакція, передмова, підрозділи 1.2, 2.4);

Бандурка Олександр Маркович - доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений юрист України, професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділи 1.1, 4.1, 8.1, розділ 9);

Бєзпалова Ольга Ігорівна - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділи 3.1, 10.1);

Джафарова Олена В'ячеславівна - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділ 6.1);

Музичук Олександр Миколойович - доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, декан факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділ 5.4);

Синяєвська Олена Юхимівна - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри загальноправових дисциплін факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділи 1.3-1.6);

Фролов Юрій Миколойович - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правознавства Бердянського державного педагогічного університету (підрозділ 3.4);

Борко Андрій Леонідович - доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри адміністративного та конституційного права Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (підрозділ 4.4);

Угровецький Олег Петрович - доктор юридичних наук, доцент, головний науковий співробітник відділу організації наукової роботи та методичного забезпечення судово-експертної діяльності Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса (підрозділ 6.4);

Фелик Василь Іванович - доктор юридичних наук, доцент, директор Київського інституту інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія» (підрозділ 5.3);

Коровайко Олександр Іванович - доктор юридичних наук, голова апеляційного суду Херсонської області (підрозділ 6.3);

Бугайчук Костянтин Леонідович - кандидат юридичних наук, доцент, завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділи 2.1, 2.3);

Василенко Віктор Михайлович - кандидат юридичних наук, доцент, заступник декана факультету № 5 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділи 4.1-4.3, 4.7);

Денисюк Денис Станіславович - начальник митного посту «Спеціалізований» Одеської митниці Державної фіскальної служби України (підрозділ 6.5);

Іванцов Володимир Олександрович - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділ 11.1);

Казанчук Ірина Дмитрівна - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділи 11.3-11.5);

Качинська Мар'яна Олександрівна - кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділ 10.4);

Панова Оксана Олександрівна - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділ 7.3);

Резанов Сергій Анатолійович - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділи 8.2, 8.3);

Селюков Вадим Сергійович - кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділ 5.1);

Шатрава Сергій Олександрович - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділ 6.2);

Аюпова Рано Мухтарівна - кандидат юридичних наук, суддя Господарського суду Харківської області (підрозділ 3.3);

Ізбаш Катерина Сергіївна - кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник відділу організації наукової роботи Одеського державного університету внутрішніх справ (підрозділ 7.1);

Золотарьова Яна Сергіївна - кандидат юридичних наук, суддя господарського суду Дніпропетровської області (підрозділ 7.5);

Кавун Сергій Миколайович - кандидат юридичних наук, завідувач кафедри права Вінницького національного аграрного університету (підрозділ 3.2);

Лемеш Дмитро Леонідович - кандидат юридичних наук, заступник начальника управління-начальник відділу з питань постійного проживання іноземців та ОБГ управління у справах іноземців та ОБГ ГУ ДМС України в Харківській області (підрозділ 7.4);

Нікітченко Валерій Васильович - кандидат юридичних наук, адвокат (підрозділ 11.2);

Нікуліна Антоніна Геннадіївна - кандидат юридичних наук, науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права (підрозділ 4.6);

Паршак Сергій Анатолійович - кандидат юридичних наук, старший оперуповноважений Управління карного розшуку ГУНП в Харківській області (підрозділ 5.2);

Резнік Олег Миколайович - кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету (підрозділ 8.4);

Семерей Богдан Володимирович - кандидат юридичних наук, заступник начальника відділу інспекції з особового складу Управління кадрового забезпечення ГУНП у м. Києві (підрозділ 10.3);

Чишко Катерина Олександрівна - кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділи 7.2);

Швець Дмитро Володимирович - кандидат педагогічних наук, перший проректор Харківського національного університету внутрішніх справ (підрозділ 2.2);

Лубенцов Андрій Васильович - завідувач сектору транспортно-трасологічних досліджень та досліджень технічного стану транспортних засобів Харківського НДІ судових експертиз ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса (підрозділ 10.2);

Михальський Олег Олександрович - завідувач лабораторії товарознавчих досліджень та досліджень об'єктів інтелектуальної власності Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса (підрозділ 4.5).

2.3. Організаційна структура органів поліції України

Аналіз питань, пов'язаних із діяльністю Національної поліції України, вимагає від нас приділити окрему увагу її організаційній структурі. Як відомо, необхідним елементом правового статусу будь-якого державного органу є його структурно-організаційний блок, який включає два елементи: 1) структурний: структура центрального апарату та окремих територіальних підрозділів, схема організаційного підпорядкування та розподілу функціональних повноважень; 2) організаційний: нормативний порядок створення, реорганізації, ліквідації, порядок реалізації процедур внутрішньої та зовнішньої роботи, порядок взаємодії із іншими суб'єктами відповідних правовідносин²⁰.

У науковій літературі організаційну структуру державного органу розуміють як сукупність структурних елементів (підрозділів, посадових осіб та ін.) та взаємозв'язок між цими структурними елементами. Також в більшості випадків прийнято вирізняти вертикальні та горизонтальні зв'язки між елементами структури органу державної влади²¹. Існують також погляди, що організаційна структура означає внутрішню будову організацій, сукупність взаємозв'язків між підрозділами та членами організацій. Складові частини, підрозділи або посади в організаційній структурі утворюються для виконання певного набору функцій управління або робіт, що ведуть до досягнення цілей організації в цілому²².

Отже, організаційну структуру Національної поліції України можна визначити як сукупність її структурних елементів (підрозділів,

²⁰ Додіна Є. Є. Адміністративно-правовий статус громадських організацій в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2002. С. 52–54; Лебідь Н. В. Адміністративно-правовий статус державних інспекцій в Україні: дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2004. С. 38–39; Мандичев Д. В. Адміністративно-правовий статус Державної служби з лікарських засобів України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Херсон, 2013. С. 8.

²¹ Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю., Гордієнко Л. Ю. Державне управління: навч. посіб. / за ред. А. Ф. Мельник. Київ, 2003. С. 245.

²² Гапоненко А. Л., Савельєва М. В. Теория управления: учебник и практикум для акад. бакалавриата. 2-е изд., перераб. и доп. М., 2015. 336 с. URL: http://stud.com.ua/31796/mededzhment/teoriya_upravlinnya (дата обращения: 09.10.2017).

установ, посадових осіб) та системоутворюючих зв'язків між ними, яка обумовлена її завданнями, функціями, принципами діяльності та забезпечує надання поліцейських послуг у сферах забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави; протидії злочинності, а також послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Систему органів виконавчої влади в нашій країні побудовано з урахуванням її адміністративно-територіального устрою, а також їх особливостей і функцій, характеру та обсягу покладених на них завдань. Будь-які ланки цієї системи є одночасно керуючою і керованою системами²³. Відомий фахівець в галузі теорії управління правоохоронними органами В.М. Плішкін у своїх працях виділяє спеціальні принципи управління, зокрема, принципи побудови системи управління, до яких він відносить принципи ієрархічності, функціональний, територіально-галузевий²⁴.

На підставі цього зробимо висновок, що найчастіше структура багатьох державних органів, і Національна поліція не є виключенням, будується в залежності від території, на якій вони діють, – територіальний принцип; напрямів діяльності органу в цілому або його структурних підрозділів – функціональний принцип.

Зазначені нами положення відображені у базовому Законі «Про Національну поліцію». Так, систему поліції складають: центральний орган управління поліцією та територіальні органи поліції. До складу апарату центрального органу управління поліції входять організаціїно поєднані структурні підрозділи, що забезпечують діяльність керівника поліції, а також виконання покладених на поліцію завдань.

За функціональним принципом у складі поліції діють кримінальна поліція, патрульна поліція, органи досудового розслідування, поліція охорони, спеціальна поліція, поліція особливого призначення. У системі поліції також можуть утворюватися науково-дослідні установи та установи забезпечення.

Структура центрального органу управління поліцією складається з наступних підрозділів функціонального спрямування: Департамент карного розшуку (у складі кримінальної поліції), Депар-

²³ Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гарашук, В. В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуй. Харків, 2010. С. 82–83.

²⁴ Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ: підручник / за ред. Ю. Ф. Кравченка. Київ, 1999. С. 117.

ГЛАВА 2. Система управління органами поліції України

тамент протидії наркозлочинності (у складі кримінальної поліції), Департамент оперативної служби (у складі кримінальної поліції), Департамент превентивної діяльності, Департамент «Корпусу оперативно-раптової дії» (у складі поліції особливого призначення), Департамент міжнародного поліцейського співробітництва, Головне слідче управління, Департамент кадрового забезпечення, Департамент комунікації, Департамент фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку, Департамент документального забезпечення, Управління режиму та технічного захисту інформації, Управління забезпечення прав людини (див. додаток А).

Територіальні органи поліції утворюються як юридичні особи публічного права в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, районах, містах, районах у містах та як міжрегіональні (повноваження яких поширюються на декілька адміністративно-територіальних одиниць) територіальні органи у межах граничної чисельності поліції і коштів, визначених на її утримання.

Територіальні органи поліції утворює, ліквідовує та реорганізовує Кабінет Міністрів України за поданням Міністра внутрішніх справ України на підставі пропозицій керівника поліції. Структуру територіальних органів поліції затверджує керівник поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ України. Штатний розпис (штат) та кошторис територіальних органів поліції затверджує керівник поліції.

Територіальні органи Національної поліції були утворені відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення територіальних органів Національної поліції та ліквідацію територіальних органів Міністерства внутрішніх справ» від 16.09.2015 р. № 730²⁵ згідно із адміністративно-територіальним поділом України.

Крім того, на теперішній час до міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України належать:

1. Департамент патрульної поліції.
2. Департамент внутрішньої безпеки (у складі кримінальної поліції).
3. Департамент кіберполіції (у складі кримінальної поліції).
4. Департамент захисту економіки (у складі кримінальної поліції).

²⁵ Про утворення територіальних органів Національної поліції та ліквідацію територіальних органів Міністерства внутрішніх справ: постанова Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 № 730. *Урядовий кур'єр*. 24.09.2015.

5. Департамент поліції охорони.

Департамент патрульної поліції та структурні підрозділи патрульної поліції становлять єдину систему. Структурні підрозділи патрульної поліції підзвітні та підконтрольні Департаменту патрульної поліції. Структурні підрозділи патрульної поліції очолюють керівники, які підпорядковуються керівнику Департаменту патрульної поліції та його заступникам. Департамент патрульної поліції очолює керівник Департаменту патрульної поліції, який підпорядковується керівникові Національної поліції та заступнику, який відповідно до розподілу функціональних обов'язків здійснює координацію роботи патрульної поліції і контроль за її діяльністю.

До складу Департаменту кіберполіції входять структурні підрозділи, які діють за міжрегіональним принципом та безпосередньо підпорядковані начальникові Департаменту (Донецьке, Карпатське, Київське, Подільське, Поліське, Придніпровське, Причорноморське та Слобожанське управління кіберполіції, а також управління інформаційних технологій та програмування в західному, південному та східному регіонах).

Постановою Кабінету Міністрів України «Питання функціонування органів поліції охорони як територіальних органів Національної поліції та ліквідації деяких територіальних органів Міністерства внутрішніх справ» від 13 жовтня 2015 р. № 834 були утворені Департамент поліції охорони як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції, територіальні органи поліції охорони (відповідно до адміністративно-територіального поділу) та відділ поліції охорони об'єктів стратегічного значення (детальну структуру міжрегіональних територіальних органів поліції див. у додатку Б).

У листопаді 2015 року були затверджені положення про територіальні підрозділи Національної поліції України в областях. Розглянемо їх положення відповідно до предмету цього підрозділу на підставі аналізу положень про ГУНП в Житомирській, Львівській, Миколаївській областях.

Головне управління Національної поліції в області є територіальним органом Національної поліції та згідно із законодавством України реалізовує повноваження Національної поліції на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Головне управління Національної поліції в області здійснює свої повноваження через апарат ГУ та утворені в установленому порядку відокремлені структурні підрозділи в районах, містах, районах у мі-

ГЛАВА 2. Система управління органами поліції України

стах. Головне управління очолює керівник, якого призначає на посаду та звільняє з посади Голова Національної поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ України. Керівник Головного управління Національної поліції в області має першого заступника та заступників, яких він призначає на посаду та звільняє з посади. Структура Головного управління затверджується Головою Національної поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ²⁶.

На сьогодні встановлена наступна примірна структура головних управлінь Національної поліції в областях:

1) апарат:

- керівництво;
- слідче управління;
- управління (відділ) карного розшуку (у складі кримінальної поліції);
- відділ кримінальної розвідки (у складі кримінальної поліції);
- управління (відділ) боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми (у складі кримінальної поліції);
- управління (відділ) протидії наркозлочинності (у складі кримінальної поліції);
- управління (відділ) оперативної служби (у складі кримінальної поліції);
- управління оперативно-технічних заходів (у складі кримінальної поліції);
- управління (відділ) превентивної діяльності (у складі патрульної поліції);
- управління «Корпусу оперативно-раптові дії» (у складі поліції особливого призначення);
- відділ (сектор) міжнародного поліцейського співробітництва;

²⁶ Про затвердження Положення про Головне управління Національної поліції у Львівській області: наказ Нац. поліції України від 06.11.2015 № 30 // Національна поліція. Львівська область: тимчас. веб-сайт. URL: <https://lv.npu.gov.ua/uk/publish/article/230350> (дата звернення: 13.10.2017); Про затвердження Положення про Головне управління Національної поліції в Житомирській області: наказ Нац. поліції України від 06.11.2015 № 22 // Національна поліція. Житомирська область: тимчас. веб-сайт. URL: <https://zt.npu.gov.ua/uk/publish/article/214714> (дата звернення: 13.10.2017); Про затвердження Положення про Головне управління Національної поліції в Миколаївській області: наказ Нац. поліції України від 06.11.2015 № 31 // Національна поліція. Миколаївська область: тимчас. веб-сайт. URL: <https://mk.npu.gov.ua/uk/publish/article/348102> (дата звернення: 13.10.2017).

- управління (відділ) організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування;
- відділ (сектор) правового забезпечення;
- відділ (сектор) комунікації;
- відділ (сектор) організації діяльності ізоляторів тимчасового тримання;
- управління (відділ) кадрового забезпечення;
- управління (відділ) фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку;
- відділ (сектор) внутрішнього аудиту;
- управління (відділ) логістики та матеріально-технічного забезпечення;
- відділ (сектор) документального забезпечення;
- управління (відділ) режиму та технічного захисту інформації;
- управління (відділ) інформаційно-аналітичної підтримки;
- управління (відділ) зв'язку та телекомунікацій;
- вибухотехнічне управління (відділ, сектор);
- відділ (сектор) спеціального зв'язку;
- сектор з питань пенсійного забезпечення;

2) відділ поліції:

- керівництво;
- слідчий відділ (відділення);
- відділ (сектор) кримінальної поліції;
- відділ (сектор) превенції (у складі патрульної поліції);
- сектори реагування патрульної поліції №1–№4 (для відділів поліції, де відсутні підрозділи Департаменту патрульної поліції);
- сектор спеціальної поліції;
- відділ (сектор) моніторингу;
- сектор кадрового забезпечення;
- режимно-секретний сектор;
- канцелярія;
- сектор логістики та матеріально-технічного забезпечення;
- кінологічний сектор;
- сектор інформаційної підтримки;
- окремі посади спеціалістів зв'язку та спеціального зв'язку;

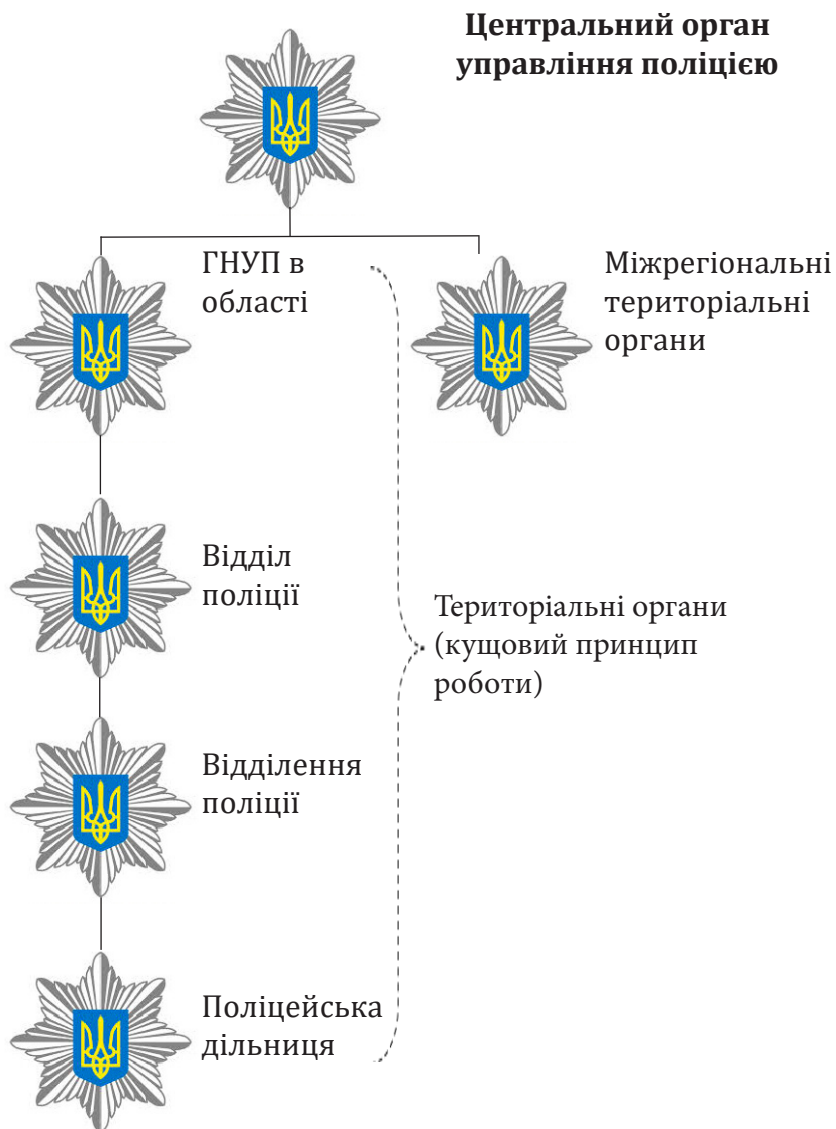
3) відділення поліції (у складі відділу поліції):

- керівництво;
- слідче відділення;

ГЛАВА 2. Система управління органами поліції України

- сектор кримінальної поліції;
- сектор превенції (у складі патрульної поліції);
- сектори реагування патрульної поліції №1–№4 (для відділень поліції, де відсутні підрозділи Департаменту патрульної поліції);
- чергова частина (за відсутності секторів реагування патрульної поліції);
- канцелярія;
- логістика;
- окремі посади спеціалістів з режиму секретності, кінологічної служби;
- 4) центр обслуговування підрозділів;
- 5) ізолятори тимчасового тримання;
- 6) стройовий підрозділ патрульної служби поліції особливого призначення;
- 7) стройовий підрозділ поліції особливого призначення;
- 8) тренінговий центр;
- 9) кінологічний центр;
- 10) приймальник-розподільник для дітей (у складі патрульної поліції);
- 11) стройовий підрозділ реагування патрульної поліції (забезпечення супроводження (у складі патрульної поліції));
- 12) стройовий підрозділ конвойної служби;
- 13) оркестр.

Загальна організаційна структура Національної поліції України



Вважаємо за доцільне, крім загальної організаційної структури органів та підрозділів Національної поліції, дослідити внутрішню управлінську компоненту – систему організаційних зв'язків та внутрішньої побудови системи управління в її органах та підрозділах.

На сьогодні у науковій літературі вирізняють наступні типи зв'язків між елементами структури органу державної влади: вертикальні та горизонтальні.

В основі вертикальних зв'язків лежать відносини підпорядкованості. Зв'язки цього типу характеризуються тим, що вони встановлюються між керівниками, структурними підрозділами та окремими працівниками органу в тих випадках, коли одні з них мають право віддавати розпорядження, а інші повинні їх виконувати. Горизонтальні зв'язки базуються на відносинах взаємозв'язку і встановлюються між рівноправними керівниками і структурними підрозділами, які взаємодіють у процесі управлінської діяльності.

На підставі вищевикладеного, та враховуючи наукові здобутки Л.І. Федулової, М.П. Мальської, В.М. Плішкіна, М.Я. Малиновського²⁷, ми можемо виділити наступні структури управління в органах Національної поліції України:

1. **Лінійна структура.** Вона передбачає, що кожен працівник підпорядкований і підзвітний тільки одному керівникові і пов'язаний з вищими працівниками системою тільки через нього. Керівник повністю відповідає за діяльність ввіреного йому підрозділу. В лінійній структурі чітко простежується відповідальність керівника за діяльність ввіреного йому підрозділу, вона гарантує швидкість реакції на прямий наказ.

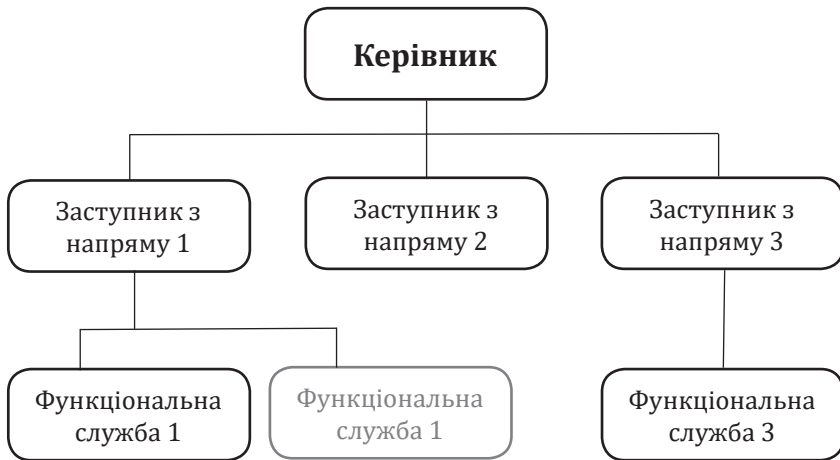
В органах Національної поліції лінійні структури простежуються в діяльності відділень поліції, в інших невеликих підрозділах, в т.ч. стройового типу. До переваг такої структури управління фахівці відносять єдність і чіткість розпорядництва; узгодженість дій виконавців; оперативність у прийнятті рішень; особисту відповідальність керівника за кінцеві результати діяльності свого підрозділу. Серед недоліків найчастіше визначаються підвищені вимоги до керівника,

²⁷ Федулова Л. І. Менеджмент організацій: підручник. Київ, 2004. 448 с. URL: <https://goo.gl/tce5ek> (дата звернення: 15.10.2017); Мальська М. П., Пандяк І. Г., Занько Ю. С. Організація готельного обслуговування: підручник. Київ, 2011. 366 с. URL: http://pidruchniki.com/16520205/turizm/tipi_organizatsiynih_struktur_upravlinnya (дата звернення: 13.10.2017); Плішкін В. М. Зазнач. твір. С. 181; Малиновський В. Я. Державне управління: навч. посіб. Луцьк, 2000. С. 199–202.

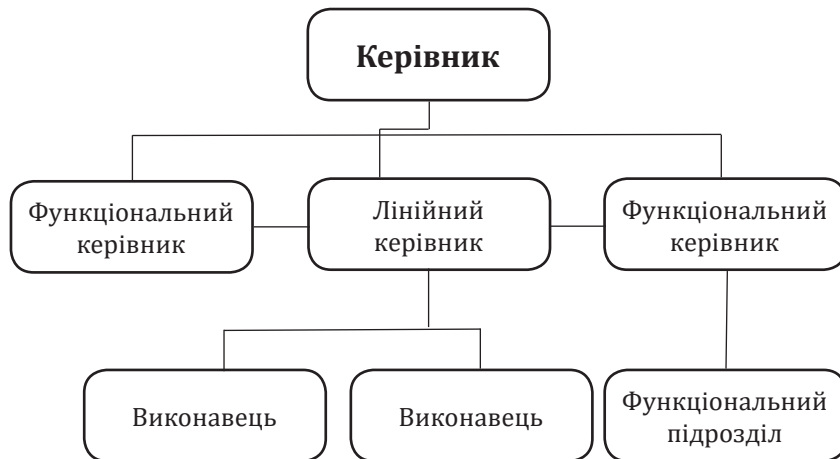
який повинен мати різнопланові знання, вміння та досвід з усіх сфер діяльності, що здійснюються підлеглими йому працівниками.



2. **Функціональна структура.** У ній поділ управлінської праці відбувається за функціями управління. Наприклад, в рамках діяльності органу Національної поліції можна виділити наступні напрямки роботи: організація кадрової роботи, бухгалтерія і фінанси, забезпечення публічного порядку та безпеки, інформаційне забезпечення та ін. Основна перевага функціональної структури управління – висока компетентність фахівців, що відповідають за здійснення конкретних функцій. До недоліків функціональних структур управління можна віднести: труднощі підтримки постійних взаємозв'язків між різними функціональними службами; тривалу процедуру прийняття рішень; порушення принципів єдиначальності і єдності розпорядництва.



3. **Комбінована структура.** Вона поєднує в собі системи зв'язків, що характерні для функціональної та лінійної структур.



За комбінованим типом побудовано більшість органів та підрозділів Національної поліції. Поряд із лінійними структурами

створюються відповідні функціональні підрозділи, які відповідають за окремий напрям діяльності органу. Документи цих органів можуть бути обов'язковими до виконання іншими підрозділами органу Національної поліції, але вони надходять до них не безпосередньо, а через відповідного лінійного керівника.

До переваг лінійно-функціональної організаційної структури управління належать: 1) швидка реалізація управлінських рішень; 2) висока спеціалізація, що призводить до підвищення ефективності роботи функціональних служб.